

סערות תימן

150 אלף שקלים עבור ילד שנפטר, 200 אלף שקלים לנעדה. זה הפיצוי שעליו החליטה הממשלה להעניק למשפחות ילדי תימן האבודים • עו"ד אביתר קציר שייצג את המשפחות: "לא נפסיק את המאבק" • עו"ד רמי צוברי: "המדינה לא מודה באשמה, והמשפחות דורשות צדק, לא כסף"

אלפי ילדים נעלמו או נפטרו ללא מידע על מקום הימצאם. זו אחת מוועדות החקירה בנושא צילום: פלאש 90

הכל, הקצתה המדינה 162 מיליון שקלים לפיצוי המשפחות.

את הבקשה יוכלו להגיש הורי הילדים הנעדרים ו/או הנפטרים, או אחיהם. בשל הזמן הרב שחלף נקבע כי גם היורשים של ההורים והאחים יוכלו להגיש את הבקשה.

שרה פרדס

אי אפשר לקרוא לזה בשורה משמחת. אפילו נחמה פורתא אין בכך, אבל לפחות ישנה תחושה של הקלה וצדק היסטורי:

שבעים שנה לאחר שהחלה פרשיית ילדי תימן האבודים עם העלייה הגדולה של בני העדה בשנות החמישים, הכירה מדינת ישראל בעוול הנורא שנגרם לבני העדה ובצדק הטענות על אלפי ילדים שנעלמו או נפטרו ללא מידע על מקום הימצאם או קבורתם. נוסף על כך, אישרה הממשלה פה אחד, בשיתוף פעולה נדיר בין ראש הממשלה נתניהו לשר הבטחון גנץ, פיצוי כספי גבוה למשפחות הנעדרים. "ממשלת ישראל מביעה צער על האירועים שהי תרחשו בימיה הראשונים של המדינה ומכירה בסבלן של המשפחות שילדיהן היו חלק מפרשה כואבת זו", נכתב בהודעת הממשלה, שלמעשה מקבלת על עצמה את האחריות למחדלי שנות החמישים. אין בכוחו של מתווה כספי באשר הוא להביא מזור לסבל שנגרם למשפחות. עם זאת, מדינת ישראל מקווה שיהיה בו כדי לסייע להליך השיקום והאחיאי של הפצע החברתי אשר פרשה זו יצרה בחברה הישראלית.

על פי הסדר הפיצויים, כל משפחה שהגישה מס' מכים לאחת משלוש הוועדות שעסקו בנושא תקבל פיצוי כספי. את התביעה יש להגיש בין החודשים סיוון תשפ"א (יוני 2021) לחודש חשוון תשפ"ב (נובמבר 2021). מי שישמש שר האוצר בממשלה הבאה יקים ועדת היגוי שתקבע מתי יועבר הפיצוי. קרוביהם של ילדים שנפטרו ולא קיבלו מידע באשר לנסיבות המוות, או שמקום קבורתם לא נודע, יקבלו 150 אלף שקלים, בעוד המשפחות שלא יודעות דבר על גורל ילדיהן יקבלו 200 אלף שקלים. קבלת הפיצוי תחייב בקבלת הודעה בכתב כי המשי פחה מוותרת על כל תביעה כספית עתידית בפרשה. הפיצוי נקבע לכל ילד, כך שמשפחות שאיבדו יותר מילד אחד יקבלו פיצוי בהתאם למספר הילדים. כסף

← "רק הצעד הראשון"

להצלחה אבות רבים, אבל בין הגורמים הדומיי ננטיים בפרשה ניתן למנות את עורכי הדין אביתר קציר וגיורא אבן צור, שמייצגים את המשפחות שגורל יקיריהן לא נודע.

בשנת 2018 הגישו השניים לבית המשפט המחוזי תביעה בשם 30 בני משפחה לילדים כאלו. התביעה התגלגלה לבית המשפט העליון שקבע באופן תקדימי מי שעל המקרים העוסקים בילדי תימן יש להשקיף כ"פרשה אחת" המעלה "חשדות מטרידים" למעשים שלא כשורה של המדינה, ולכן יש לבררם במשפט אחד ולא בנפרד.

"אף על פי שהתביעה שהגשנו בשם משפחות הילדים העלומים הייתה פיצוי עבור הנוקים הנ"פשיים ועוגמת הנפש האין-סופית, כל המשפחות היו מוותרות על כל סכום שבעולם כדי לקבל את ילדיהן בחזרה או לכל הפחות לקבל מידע על אודות גורלו", אומר ל"משפחה" עורך הדין אביתר קציר. "שום פיצוי לא יחזיר את הילדים הביתה. המטרה שלנו בהגשת התביעה הייתה לנסות לרדת לחקר האמת, לקבלת הכרה במחדל הנורא ולהביא לקבלת אחריות רשמית של המדינה על פרשה זו. בפיי צוי כספי אין לעולם כדי להביא מזור או נחמה על אובדן ילד. אבל לצערנו, זה מה שמערכת המשפט על כליה המוגבלים יכולה לתת ולגלם בכך הכרה באסון הכבד שנגרם."

לדבריו, על ההחלטה בדבר הבעת הצער והצעת

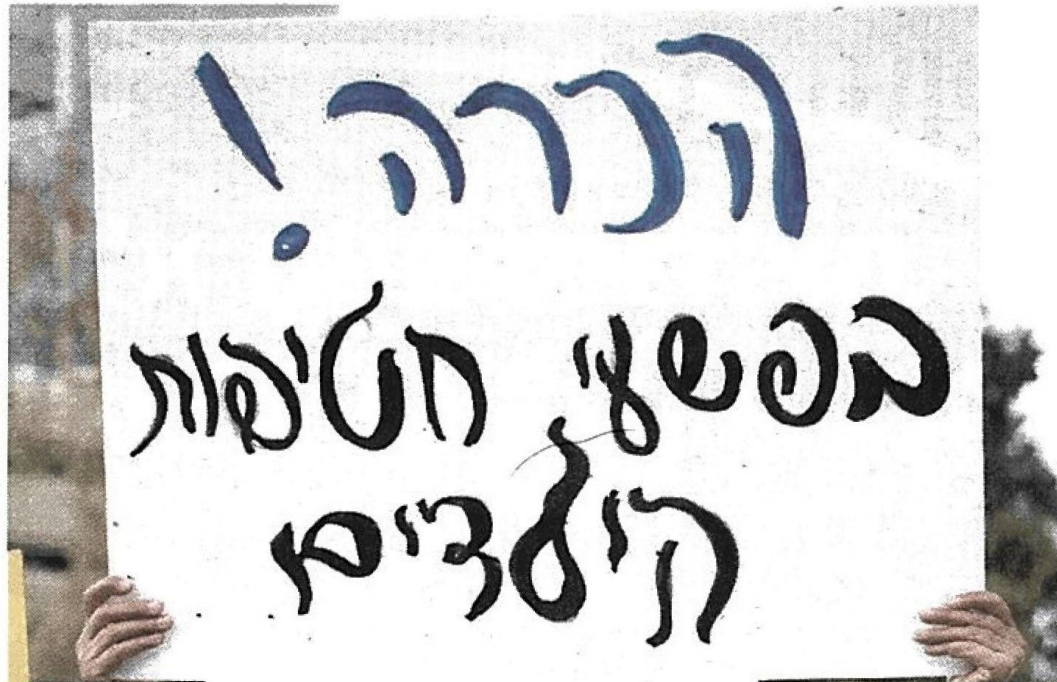
הפיצוי למשפחות נודע לו מהתקשורת, אך להודעה קדם משא ומתן אינטנסיבי שניהלו נציגי הפרקליטות עם מייצגי המשפחות. אף על פי שמסתמן שהמ־שפחות יחויבו לחתום עם קבלת הפיצוי על הסרת תביעה כספית עתידית, עורך הדין קציר משוכנע שההליך רחוק מלהסתיים.

"אנחנו חושבים שמדובר בצעד ראשון בדרכנו הארוכה. ראשית, המדינה מכירה לראשונה באופן רשמי בעוול ההיסטורי הקשה שנעשה. דברי ראשי המדינה אינם סוף פסוק, אך יש בהם כדי להוות אבן דרך להמשך".

עו"ד קציר מזכיר שלמו"מ שנוהל ולהחלטת הממשלה קדם פסק דינו של בית המשפט העליון במסגרת התביעה שהוגשה. בתחילת שנת 2020 קבע בית המשפט העליון לראשונה שיש בסיס לחשדות שהועלו ולכן יש לברר את הפרשה באופן מאוחד. במקביל, קראו השופטים למדינה באופן ברור להידבר עם המשפחות, דבר שמעולם לא נעשה קודם לכן.

"המדינה לא יכולה לסתום פיות לאיש, ואני רוצה לקוות שלא הייתה לה כוונה כזו. כל זמן שהאנשים וקרוביהם חיים בקרבנו, הם ימשיכו לחתור ולבקש את הצדק. החלטת הממשלה בהחלט איננה סופו של המסע אבל אפשר להשקיף עליה כאקט חשוב של התחלה. הצעדים הבאים מבחינתנו הם הסרת החיסיון של המסמכים שלא נחשפו, פתיחת קברים במקרים המתאימים וכמובן המשך הבירור ההיסטורי כדי לגלות מה עלה בגורל הילדים".

לדבריו, ההחלטה מתייחסת ל-1,053 ילדים שני עלמו בראשית שנות החמישים ששמותיהם ופרטיהם פורסמו. הנתונים נמצאים בגנך המדינה במסגרת שלוש ועדות הבירור שעסקו בפרשה. מתוכם, כש־מונים ילדים הוכרוזו כנעדרים שאין מידע עליהם,

דרישה שחוזרת על עצמה עשרות שנים צילום: פלאש 90

בהסדר היא חוסר קבלת האחריות של הממשלה. "הבעת צער איננה הודאה באשמה, ופיצוי לפ־נים משורת הדין מעליב ופוגע", הוא מאשים. "אם המדינה לא מוכנה לשאת באחריות על הפשעים שנעשו, הגם שראשי המדינה שהיו אחראיים להם כבר אינם בחיים, עדיף שלא ייתנו פיצוי כספי. בז־מנו אמר ראש הממשלה לשעבר אהוד ברק שהוא מתנצל בשם מפלגת 'העבודה' על היחס לעולים מארצות המזרח. זאת דוגמה להודאה באשמה, וזה לא נעשה כאן. המשפחות דורשות הכרה, נלחמות על הצדק ולא על כסף.

"יתרה מכך: יש לי הרגשה שהמטרה של הנד־בות הכספית הזו נועדה רק למנוע תביעות נגד המ־דינה. זאת מכיוון שיש כמה תיקים שמתנהלים בנ־שא, והמדינה יודעת שהיא הולכת להפסיד בתביעת הנזיקין, לכן היא מבקשת מכל מי שיקבל את הכסף לחתום שלא יבוא בתביעות נוספות, ולמעשה מנסה לסתום את פיותיהם ולסתום את הגולל על הני־סיונות להסיר את הלוט מאחת הפרשיות הכאובות והמכוערות ביותר שנעשו על ידי ממשלת ישראל".

איך הלקוחות שלך הגיבו?

"הם פונים ומבקשים להבין את המשמעות. כולם מבינים שהסיכוי למצוא קרובי משפחה מדרגה רא־שונה הוא אפסי, מה שאומר שלפני שהם רואים את הכסף יש צורך להגיש בקשה לצו ירושה או קיום צוואה. זה נושא בירוקרטי שאותו צריך להס־דיר לפני שבכלל מדברים על חלוקת הכסף בין כל האחים. בשקלול הנתונים לא מדובר בכסף רב מדי, כל שכן שהוא לא יכול לכפר על הכאב הנורא".

עד הסוף?

"אני מאמין שהנושא יתוקן, והממשלה תוסיף כמה הערות כדי לרצות את הפונים. ללא קשר, מתנהלים דיונים כל העת על פתיחת קברים וחשיפת מסמכים, וקצת רווחה לאנשים הללו לא תזיק למאבק".

שאני מתרשם משיחות רבות עם בני המשפחות שאותן אני מייצג, הפרשייה הזו צרובה כאש בעצ־מותיהם. ייתכן שהעובדה שראשי המדינה בתקופה שבה נעלמו הילדים כבר אינם איתנו, סללה את הדרך לתחילתה של הכרת המדינה בעוול הנורא. אין מרפא לכאב, אבל ייתכן שיהיה בכך כדי להביא ולו מעט מן הנחמה בדרך לתחילת איחוי השבר".

← "דורשים צדק, לא כסף"

עו"ד רמי צוברי שחיבר את הספר 'בעקבות אחיי האובדים' וייצג כמשפטן משפחות רבות שילדיהן נעלמו באותן שנים, מציין כי הבעיה המרכזית

בעוד המדינה הכריזה שאת כ-900 הילדים האחרים יש לראות כנפטרים אף על פי שלא לכולם יש קבר או שקברם היה ריק.

"קיימת מחלוקת על מספר הילדים ה'עלומים', וכל העת זורמים פרטים על אודות ילדים שלא אות־רו במסגרת הוועדות השונות. על ילדים אלה לא תחול בשלב זה החלטת הממשלה. אם יגיעו אנשים ויצגו טענות על ילדים נוספים, לא ברור אם יהיה מנגנון בדיקה שיוכל לאמת את הנתונים ולהעניק פיצוי למשפחה. אני מניח שהנושא יתברר בהמשך, ראוי מאוד לברור".

אחרי שחלף זמן רב כל כך, האם לדעתך הדור השני או השלישי להוט לדעת את האמת כמו הוריהם?

"אני לא מתיימר לדבר בשם כולם, אבל כפי